

Cu modificările introduse prin Legea Nr. 108-XVIII din 17.12.2009

LEGE PRIVIND DEZVOLTAREA REGIONALĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA Nr. 438-XVI din 28.12.2006

Monitorul Oficial Nr. 21-24/68 din 16.02.2007

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege definește regiunile de dezvoltare funcționale pe teritoriul Republicii Moldova, modul de cooperare interregională, cadrul instituțional, instrumentele specifice politicii pentru dezvoltare regională, mijloacele necesare creării și funcționării regiunilor de dezvoltare.

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noțiuni principale:

politică de dezvoltare regională - activitate coordonată a autorităților administrației publice centrale și locale, a colectivităților locale și a organizațiilor neguvernamentale, orientată spre planificarea și realizarea unei dezvoltări social-economice teritoriale echilibrate, spre sprijinirea nemijlocită a dezvoltării social-economice a zonelor defavorizate;

regiune de dezvoltare - unitate teritorială funcțională ce reprezintă cadrul de planificare, evaluare și implementare a politicii de dezvoltare regională;

Consiliu Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale - structură funcțională de competență generală fără personalitate juridică, constituită pentru aprobarea, promovarea și coordonarea obiectivelor de dezvoltare regională la nivel național;

Fond național pentru dezvoltare regională - sursă de finanțare a programelor și proiectelor orientate spre atingerea obiectivelor de dezvoltare regională;

consiliu regional pentru dezvoltare - structură funcțională reprezentativă fără personalitate juridică creată în cadrul fiecărei regiuni de dezvoltare pentru elaborarea, promovarea și coordonarea implementării programelor de dezvoltare la nivel regional;

agenție de dezvoltare regională - instituție publică necomercială, subordonată autoritatea de implementare a politicii de dezvoltare regională, creată pentru implementarea strategiei de dezvoltare regională și planului operațional;

Strategie națională de dezvoltare regională - principal document de planificare a dezvoltării regionale care reflectă politica națională în domeniu și introduce mecanismele naționale ale acestei dezvoltări;

Document unic de program - document guvernamental, elaborat în baza strategiilor de dezvoltare regională și a planurilor operaționale regionale, de programare pe termen scurt (3 ani) a implementării politicii de dezvoltare regională;

plan anual de implementare - document de planificare anuală a procesului de implementare a Strategiei naționale de dezvoltare regională;

strategie de dezvoltare regională - document al politicii de dezvoltare regională pe termen mediu (7 ani) care identifică priorități, include proiecte și măsuri specifice pentru implementarea acestei politici în cadrul regiunii de dezvoltare;

plan operațional - plan de implementare a strategiei de dezvoltare regională, prevăzut pentru 3 ani, care conține programele, proiectele și activitățile prioritare.
[Art.1 modificat prin Legea nr.108-XVI din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 2. Obiective și principii

(1) Obiectivele principale ale susținerii dezvoltării regionale sînt:

a) obținerea unei dezvoltări social-economice echilibrate și durabile pe întreg teritoriul Republicii Moldova;

b) reducerea dezechilibrelor nivelurilor de dezvoltare social-economică dintre regiuni și din interiorul lor;

c) consolidarea oportunităților financiare, instituționale și umane pentru dezvoltarea social-economică a regiunilor;

d) susținerea activității autorităților administrației publice locale și a colectivităților locale orientate spre dezvoltarea social-economică a localităților și coordonarea interacțiunii lor cu strategiile și programele naționale, de sector și regionale de dezvoltare.

(2) Principiile de bază ale susținerii dezvoltării regionale sînt:

eficiența - buna utilizare a resurselor naturale, umane, financiare și a celor de producție pe întreg teritoriul Republicii Moldova;

echitatea - drepturi egale de acces la valorile economice, sociale și culturale pentru toți cetățenii Republicii Moldova, indiferent de locul lor de trai;

durabilitatea - caracterul viabil din punct de vedere tehnic, financiar și instituțional al măsurilor, programelor și proiectelor, finanțate, de dezvoltare regională;

planificarea - elaborarea și efectuarea, în concordanță cu Strategia națională de dezvoltare și strategia de dezvoltare regională, a măsurilor, programelor și proiectelor de dezvoltare regională, care au obiective, priorități și mecanisme clar definite;

coordonarea - concordarea, atât la nivel național, cît și la nivel regional, a măsurilor și obiectivelor pentru susținerea dezvoltării regionale;

parteneriatul - cooperarea autorităților publice centrale și locale, sectorului public și privat, societății civile în activitatea de planificare, elaborare și implementare a măsurilor privind susținerea dezvoltării regionale;

transparența - claritatea în procesele alocării, distribuirii și utilizării mijloacelor pentru realizarea strategiilor, programelor și proiectelor de dezvoltare regională.

Articolul 3. Regiunile de dezvoltare

(1) Regiunile de dezvoltare nu sînt unități administrativ-teritoriale și nu au personalitate juridică. Componenta regiunilor de dezvoltare este specificată în anexă, parte integrantă a prezentei legi.

(2) Centrele regiunilor de dezvoltare se stabilesc de către Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale, la propunerea consiliilor regionale pentru dezvoltare, pe criteriul capacității de dezvoltare, tradițiilor de cooperare interregională, aglomerării și policentrismului.

(3) Regiunile de dezvoltare determină cadrul de planificare, evaluare și implementare a dezvoltării regionale și sînt subiecte ale acestor procese.

(4) Regiunile de dezvoltare pot înainta propuneri de scheme/structuri intraregionale spre aprobare Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale, pornind de la interese speciale sau de la scopuri comune.

Articolul 4. Responsabilitatea și atribuțiile autorităților publice în dezvoltarea regională

(1) Organele centrale de specialitate ale administrației publice și autoritățile administrației publice locale sînt responsabile de promovarea politicii de dezvoltare regională în Republica Moldova.

(2) Autoritatea de implementare a politicii de dezvoltare regională are următoarele atribuții:

- a) elaborează, monitorizează și evaluează implementarea Strategiei naționale de dezvoltare regională;
- b) gestionează Fondul național pentru dezvoltare regională;
- c) determină, în colaborare cu alte ministere, cu Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și cu consiliile regionale pentru dezvoltare, prioritățile naționale de dezvoltare regională;
- d) propune Documentul unic de program, bazat pe planurile operaționale, și îl prezintă Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale pentru a se lua decizie asupra planului anual de implementare;
- e) reglementează metodologic procesul de elaborare a strategiilor de dezvoltare regională și a planurilor operaționale;
- f) definește criteriile de determinare a disparităților din dezvoltarea regională, monitorizează indicatorii acestei dezvoltări și înaintează Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale propuneri de intervenție;
- g) coordonează și monitorizează, în cooperare cu consiliile regionale pentru dezvoltare, procesul de elaborare a strategiilor și programelor regionale de dezvoltare;
- h) evaluează procesul de implementare a strategiilor de dezvoltare regională;
- i) propune mecanismul de finanțare a dezvoltării regionale;
- j) atrage mijloace financiare suplimentare pentru implementarea Strategiei naționale de dezvoltare regională.

[Art.4 modificat prin Legea nr.108-XVI din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Capitolul II

CADRUL INSTITUȚIONAL

Articolul 5. Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale

(1) Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale, denumit în continuare *Consiliu Național*, este creat în scopul aprobării, promovării și coordonării la nivel național a obiectivelor politicii de dezvoltare regională.

(2) Consiliul Național nu are personalitate juridică, funcționează în conformitate cu regulamentul său.

(3) Structura Consiliului Național și regulamentul său sînt aprobate de Guvern.

(4) Consiliul Național se instituie pe principiul parității, prin hotărîre de Guvern. În componența Consiliului Național intră: ministrul economiei, ministrul finanțelor, alți miniștri, președinții consiliilor regionale pentru dezvoltare și cîte un reprezentant al sectorului privat, delegat din partea fiecărui consiliu regional pentru dezvoltare. În funcție de tematica proiectelor dezbătute, vor fi invitați și alți miniștri care vor activa din oficiu.

(5) Unul dintre viceprim-miniștri este și președinte al Consiliului Național.

(6) Consiliul Național are următoarele atribuții:

- a) avizează Strategia națională de dezvoltare regională;
- b) aprobă Documentul unic de program;
- c) aprobă criteriile de evaluare a discrepanțelor din dezvoltarea regională și prioritățile naționale ale dezvoltării regionale;
- d) aprobă finanțarea din Fondul național pentru dezvoltare regională;
- e) aprobă planul anual de implementare, corespunzător mijloacelor financiare disponibile în Fondul național pentru dezvoltare regională;
- f) contribuie la atragerea de mijloace financiare suplimentare pentru implementarea Strategiei naționale de dezvoltare regională, a Documentului unic de program și a strategiilor de dezvoltare regională;
- g) acordă asistență în activitatea de cooperare interregională, transfrontalieră și de altă natură pentru dezvoltarea regională din Republica Moldova;
- h) exercită alte atribuții care au ca obiectiv susținerea politicii de dezvoltare regională.

(7) Autoritatea de implementare a politicii de dezvoltare regională asigură lucrările de secretariat ale Consiliului Național.

[Art.5 modificat prin Legea nr.108-XVI din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 6. Fondul național pentru dezvoltare regională

(1) Pentru finanțarea proiectelor și programelor de dezvoltare regională incluse în Documentul unic de program se constituie Fondul național pentru dezvoltare regională, denumit în continuare *Fond*. Fondul se formează din alocațiile anuale de la bugetul de stat, ca poziție distinctă pentru politica de dezvoltare regională, precum și din alte surse.

(2) Alocațiile anuale din bugetul de stat la Fond reprezintă 1% din veniturile aprobate ale bugetului de stat pe anul respectiv, cu excepția veniturilor cu destinație specială prevăzute de legislație. Fondul se află în gestiunea autorității de implementare a politicii de dezvoltare regională, care efectuează alocarea mijloacelor lui, cu aprobarea prealabilă a Consiliului Național.

(3) În Fond pot fi atrase și alte mijloace financiare din sectorul public și cel privat la nivel local, regional, național și internațional, precum și mijloacele oferite prin programele de asistență ale Uniunii Europene.

(4) Modul de formare și utilizare a mijloacelor Fondului este conform unui regulament aprobat de Guvern.

(5) Mijloacele Fondului se alocă în mod prioritar zonelor defavorizate din regiunile de dezvoltare.

(6) Operațiunile financiare de executare a proiectelor de investiții sînt derulate de agențiile de dezvoltare regională prin trezoreriile teritoriale ale Ministerului Finanțelor.

[Art.6 modificat prin Legea nr.108-XVI din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 7. Consiliul regional pentru dezvoltare

(1) Consiliul regional pentru dezvoltare, denumit în continuare *consiliu regional*, este o structură funcțională deliberativă la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare, constituită pentru coordonarea și promovarea obiectivelor politicii de dezvoltare regională la nivel local.

(2) Consiliul regional este responsabil de dezvoltarea generală din regiune și de aprobarea strategiei de dezvoltare regională și a planului de acțiuni.

(3) Consiliul regional este alcătuit din președinții de raioane, primarii, reprezentanții sectorului privat și ai societății civile. Președintele și vicepreședintele consiliului regional sînt aleși dintre membrii consiliului reprezentanți ai autorităților administrației publice locale.

(4) Autoritatea de implementare a politicii de dezvoltare regională organizează selectarea reprezentanților sectorului privat și ai societății civile care vor intra în componența consiliilor regionale. Această componență se bazează pe principiul parității dintre structurile de stat, pe de o parte, și sectorul privat, societatea civilă și organizațiile neguvernamentale, pe de alta.

(5) Consiliul regional funcționează potrivit unui regulament aprobat de Consiliul regional, elaborat în baza unui regulament-cadru aprobat de Guvern.

(6) Consiliul regional are următoarele atribuții:

a) aprobă strategia de dezvoltare regională și planul operațional, elaborat de agenția de dezvoltare regională;

b) aprobă și promovează proiectele de dezvoltare regională;

c) reprezintă regiunea de dezvoltare și interesele ei în Consiliul Național;

d) identifică pe criteriile definite la nivel național zonele defavorizate din regiunea de dezvoltare;

e) monitorizează utilizarea mijloacelor financiare alocate din Fond pentru regiunea de dezvoltare;

f) evaluează impactul implementării proiectelor și programelor regionale și al atingerii obiectivelor dezvoltării regionale;

g) promovează cooperarea interregională și intraregională cu instituțiile publice și organizațiile private;

h) exercită alte atribuții, în conformitate cu prezenta lege.

[Art.7 modificat prin Legea nr.108-XVI din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 8. Agenția de dezvoltare regională

(1) Agenția de dezvoltare regională, denumită în continuare *agenție*, se constituie în fiecare regiune de dezvoltare, are personalitate juridică și activează în conformitate cu un regulament, aprobat de agenție în baza unui regulament-cadru, elaborat și aprobat de Guvern.

(2) Finanțarea proiectelor și programelor, precum și a cheltuielilor de organizare și funcționare a agenției, se efectuează din contul Fondului conform devizelor coordonate cu consiliul regional și aprobate de autoritatea de implementare a politicii de dezvoltare regională.

(3) Orice venituri pe care agenția le obține din activitate economică se utilizează după coordonare cu consiliul regional și aprobare de către autoritatea de implementare a politicii de dezvoltare regională.

(4) Agenția îndeplinește următoarele atribuții:

a) efectuează analiza dezvoltării social-economice din regiunea de dezvoltare, elaborează strategii, planuri, programe și proiecte de dezvoltare regională;

b) coordonează procesul de implementare a strategiilor, planurilor, programelor și proiectelor de dezvoltare regională;

c) monitorizează și evaluează implementarea strategiilor, planurilor, programelor și proiectelor de dezvoltare regională;

d) prezintă rapoarte anuale despre implementarea strategiilor de dezvoltare regională consiliului regional, autorității de implementare a politicii de dezvoltare regională și Consiliului Național;

e) atrage mijloace nebugetare pentru implementarea strategiilor, programelor și proiectelor de dezvoltare regională;

f) acordă suport informațional, metodologic și consultativ consiliului regional și autorităților administrației publice locale în vederea dezvoltării echilibrate și durabile a regiunii;

g) stimulează cooperarea societății civile în domeniul dezvoltării social-economice a regiunii;

h) asigură lucrările de secretariat ale consiliului regional.

[Art.8 modificat prin Legea nr.108-XVI din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Capitolul III

PLANIFICAREA DEZVOLTĂRII REGIONALE

Articolul 9. Strategia națională de dezvoltare regională

(1) Strategia națională de dezvoltare regională, denumită în continuare *Strategie națională*, este elaborată de autoritatea de implementare a politicii de dezvoltare regională, avizată de Consiliul Național și aprobată de Guvern.

(2) Strategia națională este conformă Planului național de dezvoltare și/sau altor strategii /programe naționale de sector care au drept scop dezvoltarea social-economică a țării.

(3) Raportul anual de implementare a Strategiei naționale este prezentat Guvernului și Consiliului Național de către autoritatea de implementare a politicii de dezvoltare regională.

[Art.9 modificat prin Legea nr.108-XVI din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 10. Documentul unic de program

(1) Documentul unic de program este elaborat de autoritatea de implementare a politicii de dezvoltare regională pentru o perioadă de 3 ani. Documentul unic de program reprezintă sinteza planurilor operaționale regionale și prevede programele /proiectele prioritare de dezvoltare regională care urmează a fi implementate în următorii 3 ani.

(2) Documentul unic de program este aprobat de Guvern.

[Art.10 modificat prin Legea nr.108-XVI din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 11. Strategiile de dezvoltare regională

(1) Strategiile de dezvoltare regională sînt documentele principale de planificare a dezvoltării echilibrate și durabile a regiunilor și sînt elaborate în conformitate cu prioritățile Strategiei naționale.

(2) Strategiile de dezvoltare regională încorporează planurile operaționale. Planul operațional prevăzut pe 3 ani este unul de implementare a strategiei de dezvoltare regională și include programele, proiectele și activitățile prioritare.

(3) Strategiile de dezvoltare regională și planurile operaționale sînt elaborate de agenții potrivit unei metodologii și structuri tipice elaborate de autoritatea de implementare a politicii de dezvoltare regională.

(4) Strategiile de dezvoltare regională și planurile operaționale sînt expertizate de autoritatea de implementare a politicii de dezvoltare regională sub aspectul corespunderii și compatibilității lor cu documentele naționale de planificare.

(5) Agențiile monitorizează și evaluează implementarea strategiilor de dezvoltare regională, propun modificări relevante. În baza rezultatelor și impactului implementării, agențiile elaborează cîte un plan operațional la fiecare 3 ani.

[Art.11 modificat prin Legea nr.108-XVI din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 12. Programele și proiectele de dezvoltare regională

(1) Strategiile de dezvoltare regională și planurile operaționale se implementează prin programe și proiecte.

(2) Programele și proiectele sînt identificate de agenții, de autoritățile administrației publice locale, de organizațiile neguvernamentale, de alte persoane juridice, precum și de persoane fizice.

(3) Programele și proiectele definite ca prioritare în Documentul unic de program și aprobate de Consiliul Național se finanțează din mijloacele Fondului. Resursele financiare disponibile, altele decît Fondul, pot contribui la implementarea proiectelor și programelor prevăzute în planurile operaționale.

Capitolul IV DISPOZIȚII FINALE

Articolul 13.

Guvernul, în termen de 2 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi:

a) va aproba structura, componența nominală și Regulamentul Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale;

b) va aproba Regulamentul-cadru al consiliilor regionale de dezvoltare;

c) va aproba Regulamentul de formare și utilizare a mijloacelor Fondului Național pentru Dezvoltare Regională;

d) va aproba structura Agenției de dezvoltare regională și regulamentul ei cadru.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Marian LUPU

Chișinău, 28 decembrie 2006.

Nr.438-XVI.

Regiunile de dezvoltare

Regiunile de dezvoltare	Unitățile administrativ-teritoriale	Locuitorii din regiune (potrivit recensământului din 2004)
Nord	Municipiul Bălți, raioanele Briceni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Fălești, Florești, Glodeni, Ocnîța, Rîșcani, Sîngerei, Soroca	969299
Centru	Raioanele Anenii Noi, Călărași, Criuleni, Dubăsari, Hîncești, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Rezina, Strășeni, Șoldănești, Telenești, Ungheni	987603
Sud	Raioanele Basarabeasca, Cahul, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Leova, Ștefan Vodă, Taraclia	524497
Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia		155700
Municipiul Chișinău		712218
Transnistria	Unitățile administrativ-teritoriale din stînga Nistrului, inclusiv municipiile Tiraspol și Bender	580000